

JUSTITSMINISTERIET

Udvalg for forberedelse af ny flerårs-
aftale for domstolene

Dato: 2. maj 2023
Sagsbeh: Ketilbjørn Hertz
Dok.: 2693890

3.5 Antal medvirkende landsdommere

Baggrund

I hovedforhandlingen af sager ved landsretterne deltager mindst tre juridiske dommere,¹ hvilket har været gældende siden retsplejelovens ikrafttræden i 1919. Der skal også deltage mindst tre juridiske dommere i afgørelsen af sager, der afgøres uden mundtlig hovedforhandling,² og i afgørelsen af kæresager.³

I nævningesager og domsmandssager deltager tre juridiske dommere.⁴ Rettens præsident kan bestemme, at der skal deltage en eller flere suppleanter for dommerne, hvis hovedforhandlingen antages at ville blive af længere varighed.⁵ Hvis en dommer får forfald, efter at hovedforhandlingen er begyndt, kan forhandlingen fortsætte, hvis højst én dommer mangler.⁶ Det betyder, at sagen i givet fald afgøres med to juridiske dommere.

Uden for hovedforhandlingen kan en enkelt dommer handle på rettens vegne, men forarbejderne lægger op til, at afgørelse af et omtvistet og vanskeligt spørgsmål bør afgøres af tre dommere.⁷

Det betyder, at én dommer kan træffe afgørelser under forberedelsen af en civil sag, herunder afsige udeblivelsesdom ved sagsøgtes udeblivelse i 1.

---

¹ Retsplejelovens § 7 og betænkning nr. 773/1976 side 54.

² Retsplejelovens §§ 366, 387 og 930 a.

³ Retsplejelovens §§ 398 og 972.

⁴ Retsplejelovens § 7, stk. 3.

⁵ Retsplejelovens § 7, stk. 4.

⁶ Retsplejelovens § 214, stk. 5.

⁷ Retsplejelovens § 7, stk. 1, 2. pkt.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

instans.⁸ Én dommer kan derimod ikke afgøre en civil ankesag ved indstævntes udeblivelse.⁹ Der er væsentlig forskel på de to situationer, da sagsøgtes udeblivelse i en civil sag i 1. instans betyder, at sagsøgers fremstilling af sagen som udgangspunkt lægges til grund uden bevis, hvorimod indstævntes udeblivelse i en civil ankesag indebærer, at sagen skal afgøres ud fra de foreliggende beviser.

Det betyder endvidere, at én dommer kan træffe afgørelser under forberedelsen af hovedforhandlingen i en straffesag, herunder afvise sagen helt eller delvis, hvis der er grundlag for det.¹⁰ Én dommer kan endvidere træffe afgørelser under forberedelsen af et kæremål.¹¹

Retsplejerådet foreslog i 1976, at den dommer, som beklæder landsretten under forberedelsen af en civil sag i 1. instans, skulle kunne behandle sagen færdig og afsige dom, såfremt parterne var enige herom, og dommeren fandt sagen egnet dertil.¹²

Retsplejerådet anførte, at med den (dengang) foreslåede kompetencefordeling mellem byretten og landsretten var det klart, at det kun ville være i få tilfælde, at afgørelse af en civil sag i 1. instans af én landsdommer ville kunne komme på tale.¹³ Der ville dog i praksis stadig forekomme et mindre antal sager, der efter de foreslåede regler var landsretssager, men som var så enkle eller klare, at tre dommers medvirken måtte anses for unødvendig.

Som eksempler nævnte Retsplejerådet visse sager om erstatning uden for kontraktforhold og om byggeri samt sager, der drejede sig om en række mindre poster i et regnskab, der ikke hver for sig frembød vanskeligheder. Kunne en i øvrigt klar og enkel sag afgøres efter optagelse af et enkelt bevis, ville sagen ofte være velegnet til afgørelse for en enkelt dommer. I tilfælde som de nævnte ville det efter rådets opfattelse være mere hensigtsmæssigt at åbne mulighed for, at sagen kunne påkendes for en enkelt landsdommer, end at indføre en regel, hvorefter sagen kunne henvises til behandling ved byret.

---

⁸ UfR 2003.2390 H.

⁹ UfR 2002.360 H.

¹⁰ Retsplejelovens § 920 og betænkning nr. 773/1976 side 54.

¹¹ Jf. herved også retsplejelovens § 974.

¹² Betænkning nr. 773/1976 side 53.

¹³ Betænkning nr. 773/1976 side 36.

Retsplejerådet anførte endvidere, at det ikke ville være forsvarligt at nedsætte dommerantallet i civile ankesager.¹⁴ Der ville her typisk være tale om betydningsfulde eller vanskeligere sager. Det ville endvidere næppe kunne accepteres, at den retsgaranti svækkedes, som lå i, at en part havde adgang til at få i hvert fald lidt større sager prøvet for en instans, der var kollegialt sammensat.

Retsplejerådet foreslog i 1977, at retsformanden eller den dommer, retsformanden måtte bemyndige dertil, skulle kunne bestemme, at en ankesag uden lægdommere afgøres af én landsdommer.¹⁵

Retsplejerådet anførte, at nogle sager uden domsmænd fuldt forsvarligt kunne behandles af én landsdommer, mens andre krævede medvirken af tre landsdommere. Rådet fandt, at det ikke ville være hensigtsmæssigt at sætte landsretten med to dommere i sager uden domsmænd, bl.a. fordi der ikke ville kunne dannes et flertal i tilfælde af uenighed mellem dommerne. Hverken en regel om, at stemmen for det mildeste resultat, eller om, at retsformandens stemme skulle være udslagsgivende, ville være tilfredsstillende.

Rådet anførte endvidere, at landsretten stadig kunne foretage en mere indgående prøvelse af sagens tvivlsspørgsmål, end en byret i almindelighed havde praktisk mulighed for. En appelret kunne uanset antallet af medvirkende dommere give sagen en grundigere behandling, bl.a. *fordi* der kunne sættes længere tid af til behandlingen af sagen end i 1. instans, *fordi* der altid mødte en forsvarer for tiltalte, *fordi* der normalt ville fremkomme en udførlig procedure fra anklagerens og forsvarerens side, og *fordi* behandlingen for appelretten tog udgangspunkt i den ankede dom.

Retsplejerådets forslag fra 1976 og 1977 blev ikke gennemført, hverken ved en lovændring i 1979¹⁶ eller en lovændring i 1984.¹⁷

---

¹⁴ Betænkning nr. 773/1976 side 38.

¹⁵ Betænkning nr. 825/1977 side 70-71.

¹⁶ På baggrund af høringssvar fra myndigheder og organisationer og den debat, Retsplejerådets forslag vedrørende straffesager havde givet anledning til, havde Justitsministeriet fundet det rigtigst, at forslagene gjordes til genstand for en yderligere samlet overvejelse, før der toges endelig stilling til, om og eventuelt i hvilket omfang de burde søges gennemført: Folketingstidende 1978-79, tillæg A, spalte 1583 og 1601. Retsplejerådets forslag vedrørende civile sager indgik i lovforslaget, men udgik under Folketingets behandling efter et ændringsforslag fra justitsministeren, som blev begrundet med, at Justitsministeriet fandt det rigtigst at afvente en nærmere stillingtagen til de øvrige forslag om begrænsning af dommerantallet i sager ved landsretterne: Folketingstidende 1978-79, tillæg B, spalte 1439.

¹⁷ Et forslag om, at der i domsmandssager skulle medvirke to eller tre landsdommere, indgik i lovforslaget, men udgik under behandlingen i Folketinget efter et ændringsforslag fra justitsministeren, som blev begrundet med, at der bl.a. på baggrund af Retsudvalgets drøftelser efter Justitsministeriets opfattelse var behov for at drøfte spørgsmålet om

Retsplejerådet havde i 1977 også drøftet et forslag om at nedsætte antallet af medvirkende landsdommere til to i sager med lægdommere, men stillede ikke forslag herom.

Der var enighed i Retsplejerådet om, at antallet af landsdommere i nævningesager ikke kunne nedsættes, uden at balancen mellem rettens læge og juridiske elementer ville blive uheldigt forrykket.¹⁸ Der var endvidere enighed om, at antallet af landsdommere i domsmandssager ikke kunne tænkes at være lavere end to.¹⁹

Retsplejerådet anførte, at ankesager med domsmænd ofte angik alvorlige lovovertrædelser, og at landsretterne var sidste instans for prøvelse af bevisspørgsmålet. Navnlig i sager om betinget eller ubetinget fængsel var sanktionsfastsættelsen også af indgribende betydning for tiltalte, og landsrettens afgørelse kunne kun med særlig tilladelse ankes til Højesteret. Det var derfor af afgørende betydning, at procesmåden sikrede en alsidig og nuanceret drøftelse af og stillingtagen såvel til sagens bevismæssige problemer som til sanktionsfastsættelsen.

Retsplejerådet anførte videre, at deltagelse af tre landsdommere gav større sikkerhed for, at alle synspunkter af betydning blev ført frem og gennemdrøftet, ikke mindst med henblik på en ensartet afgørelse af ensartede sager. Der var større mulighed for at undgå, at relevante omstændigheder vedrørende sagens fakta, bevisbedømmelsen og lovanvendelsen blev overset, og en frugtbar meningsudveksling mellem de juridiske dommere og mellem disse og domsmændene opnåedes også bedst, når tre dommere deltog.

Retsplejerådet anførte videre, at en eventuel nedsættelse af antallet af dommere i givet fald ikke burde gennemføres som en absolut regel. Der burde være mulighed for at sætte retten med tre landsdommere i særligt komplicerede og tvivlsomme og særligt langvarige sager. Tre af rådets medlemmer var af den opfattelse, at deltagelse af tre landsdommere kun var nødvendig i sager af længere varighed²⁰ og i principielle sager, mens fem af rådets medlemmer mente, at tre landsdommere burde medvirke i et betydeligt antal sager, herunder alle sager der frembød vanskelige bevismæssige spørgsmål.

---

landsretternes sammensætning også i andre typer af sager: Folketingstidende 1983-84, tillæg A, spalte 1593, og tillæg B, spalte 997-998.

¹⁸ Betænkning nr. 825/1977 side 50. Antallet af nævninger i landsretten var dengang 12, hvilket i 2008 blev nedsat til 9.

¹⁹ Betænkning nr. 825/1977 side 60-68.

²⁰ Dvs. de sager, hvor der kan deltage suppleanter, jf. retsplejelovens § 7, stk. 4.

Retsplejerådets flertal på fem medlemmer fandt samlet, at en nedsættelse af antallet af landsdommere fra tre til to i domsmandssager ville betyde en forringelse af retssikkerheden, og at denne forringelse ikke stod i rimeligt forhold til de arbejdsmæssige besparelser, som ville kunne opnås ved nedsættelsen.

Et medlem mente ikke, at en nedsættelse af antallet af landsdommere fra tre til to behøvede at medføre forringelser af afgørelserne, men anså den forenkling af retsplejen, der ville opnås ved gennemførelse af dette forslag, som så beskeden, at han ikke kunne gå ind for forslaget. Et mindretal på tre medlemmer fandt, at en nedsættelse af dommerantallet ville kunne gennemføres uden forringelse af retssikkerheden, og at ændringen ville betyde en ikke uvæsentlig aflastning af landsretterne.

Anvendelse i praksis

Det karakteristiske ved appelbehandling i forhold til behandlingen ved byretterne er især den kollegiale behandling. Ved landsretterne deltager således normalt (mindst) tre dommere og ved Højesteret (mindst) fem dommere. Et ulige antal dommere sikrer, at rettens afgørelser altid kan træffes ved stemmeflerhed i overensstemmelse med, hvad der normalt gælder for kollegiale organer.

Den kollegiale behandling afspejler, at landsretterne er appelinstans – og som det helt klare udgangspunkt i praksis sidste instans – i forhold til at få prøvet byretternes afgørelser. Landsretterne er tillige i et vist omfang 1. instans i civile sager, som er af principiel karakter og har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt.

Med henblik på at kunne løse de opgaver, som er henlagt til landsretterne, er de to landsretter organiseret i et antal afdelinger med tre dommere i hver afdeling. Alle afdelinger behandler som udgangspunkt alle typer sager, idet dog visse forberedelsesspørgsmål og specialer er henlagt til en eller nogle få afdelinger. I de senere år har de fleste afdelinger bestået af to udnævnte landsdommere og en konstitueret landsdommer, som er under bedømmelse af egnetheden som dommer.

En sag hovedforhandles af en af landsrettens afdelinger som udgangspunkt med de tre dommere (udnævnte og konstituerede), der er tilknyttet afdelingen. I praksis vil en eller flere af afdelingens dommere dog jævnlige være

erstattet af andre dommere, f.eks. som følge af en dommers fravær på grund af behandlingen af andre sager, herunder flerdagessager.

Herudover kræver en række sager efter deres karakter eller varighed behandling af udelukkende udnævnte landsdommere. Sådanne sager kan således ikke behandles med deltagelse af konstituerede dommere.

Retsplejeloven giver mulighed for, at der i navnlig civile sager ved landsretterne kan deltage mere end tre dommere. Af bl.a. ressourcemæssige grunde forekommer dette dog i praksis uhyre sjældent. I praksis forberedes kæremål i både civile sager og straffesager af én dommer.

Udvalgets overvejelser

1. Udvalget har overvejet et forslag om at anvende den eksisterende mulighed for, at én landsdommer træffer afgørelse uden for hovedforhandlingen, i videre omfang, end det sker i dag.

Det vil i den forbindelse ved en lovændring kunne præciseres, at adgangen til, at én landsdommer træffer afgørelse uden for hovedforhandlingen, giver mulighed for, at én landsdommer kan træffe afgørelse om at afvise en sag under sagens forberedelse, herunder om at afvise en kæresag.²¹

Udvalget finder, at det er velbegrundet, at processuelle afgørelser forud for hovedforhandlingen eller tilsvarende mundtlig behandling kan træffes af én landsdommer. Efter udvalgets opfattelse gælder dette også en afgørelse om at afvise en sag af processuelle grunde forud for hovedforhandlingen eller tilsvarende mundtlig behandling.

Da der kan være en vis tvivl om rækkevidden af den gældende regel om, at én landsdommer kan træffe afgørelse ”uden for hovedforhandlingen”, kan udvalget på den baggrund anbefale, at adgangen for én landsdommer til at træffe afgørelse præciseres ved en lovændring med det formål at udvide anvendelsen af denne mulighed i praksis.

Muligheden for, at én landsdommer kan træffe afgørelse, bør omfatte alle afgørelser, som ikke består i en endelig materiel afgørelse af sagen efter sædvanlig prøvelse.

---

²¹ Betænkning nr. 773/1976 side 54 nævner afvisning af både civile sager og straffesager under forberedelsen. I dag træffes f.eks. afgørelser om at afvise en kæresag på grund af manglende betaling af retsafgift, manglende kærtilfaldelse eller overskridelse af kærefristen i praksis altid af tre dommere. Det samme gælder formentlig afgørelser om afvisning af en anke i en straffesag, jf. retsplejelovens § 920.

Én landsdommer kan således træffe afgørelse om processuelle spørgsmål under forberedelsen af en civil retssag i 1. instans, en ankesag eller en kæresag. Én landsdommer vil herunder kunne afvise en anke eller kære f.eks. på grund af fristoverskridelse, manglende retsafgift eller processuelle mangler (eksempelvis mangelfuld ankestævning, udeblivelse fra retsmøde under forberedelsen eller udeblivelse med ekstrakt).

Én landsdommer vil også kunne afvise en civil retssag i 1. instans på grund af eksempelvis mangelfuld stævning, manglende retsafgift eller udeblivelse under forberedelsen. Én landsdommer vil også kunne afsige udeblivelsesdom i en civil retssag i 1. instans med summarisk prøvelse. Én landsdommer vil også kunne træffe afgørelse om opsættende virkning eller andre midlertidige afgørelser under forberedelsen.

Der vil derimod skulle medvirke tre landsdommere i den endelige materielle afgørelse af en civil retssag i 1. instans eller en anke- eller kæresag. Dette gælder også, når sagen afgøres uden mundtlig forhandling, hvilket er udgangspunktet i kæresager og også kan forekomme i ankesager.

Udvalget finder, at en sådan bred hjemmel til afgørelse ved én landsdommer vil give en hensigtsmæssig fleksibilitet. Det bør således være en mulighed, at afgørelsen træffes af én landsdommer, sådan at landsretten afhængig af spørgsmålets og sagens karakter kan vælge mellem, at afgørelsen træffes af én landsdommer eller af tre landsdommere. Hvis spørgsmålets karakter eller betydning tilsiger det, bør afgørelsen træffes af tre landsdommere.

På baggrund af en høring af landsretterne vurderer Domstolsstyrelsen, at tiltaget potentielt vil medføre en begrænset ressourcefrigørelse i landsretterne, idet den dommer, der i første omgang sætter sig ind i sagens faktum og problemstilling, fortsat vil skulle bruge tid herpå, ligesom vedkommende dommer fortsat vil skulle bruge tid på at skrive afgørelsen. Domstolsstyrelsen har på baggrund af høringen endvidere oplyst, at ressourcefrigørelsen i givet fald ligger i, at afdelingens to andre dommere ikke længere skal inddrages. De omhandlede sager kan imidlertid ofte håndteres, når afdelingens tre dommere alligevel er sammen i forbindelse med behandling af andre sager eller i en pause under en hovedforhandling. Endvidere er der i praksis ofte tale om helt enkle spørgsmål, som ikke tager mange minutter at forelægge og drøfte. De økonomiske konsekvenser vil skulle udbores nærmere.

2. Udvalget har overvejet et forslag om, at parterne i en civil ankesag skal kunne aftale, at sagen kan afgøres af én landsdommer, men sådan at

landsretten kan afslå parternes ønske om, at sagen afgøres med én landsdommer, hvis landsretten finder, at sagens karakter eller betydning nødvendiggør, at der deltager tre landsdommere i sagens afgørelse.

Det har i udvalgets drøftelser på den ene side været anført, at der ikke vil være retssikkerhedsmæssige betænkeligheder ved en ordning, hvor parterne i en civil ankesag er enige om, at sagen afgøres af én landsdommer. Forudsat at sagen kan afgøres hurtigere med én landsdommer end tre landsdommere, må der desuden forventes at være interesse for en sådan ordning.

Det har endvidere været anført, at domstolssystemet bør tilbyde parter i civile sager den fleksibilitet, at de kan vælge en hurtigere behandling med én landsdommer ("fast track"). Når det sker i enighed mellem parterne, kan det ikke forventes at påvirke tilliden til domstolene negativt. Parterne bør ikke være henvist til at aftale voldgift med de retsvirkninger og omkostninger, der er forbundet hermed, hvis de ønsker en hurtigere behandling af ankesagen.

Det har desuden været anført, at landsrettens opgave som præjudikatsdomstol – dvs. opgaven med at fastlægge retstilstanden for at opnå ensartet praksis ved byretterne og forudsigelighed for parterne – ikke bør stille sig i vejen for en fleksibel ordning. Landsretten har også som hovedopgave at fungere som appelinstant og give mulighed for en fornyet prøvelse af en sag, der er afgjort i byretten, uanset om sagen har principiel eller vidererækkende betydning eller udelukkende har betydning for sagens parter. I forvejen er det langt fra alle landsretsdomme, der har betydning som præjudikater.

Det har på den anden side været anført, at de grundlæggende hensyn, der ligger bag ordningen med behandling af tre landsdommere, taler for ikke at give parterne valgfrihed med hensyn til antallet af landsdommere. Det karakteristiske ved appelbehandling er den kollegiale behandling, som har stor kvalitativ værdi. Landsrettens afgørelse vil i langt de fleste tilfælde være den endelige afgørelse af sagen.

Det har endvidere været anført, at det er gennem drøftelserne mellem landsdommerne, at afvejningen af interesser og hensyn bliver afdækket. Landsretssager har ofte vidererækkende betydning for andre end parterne, og landsretsdomme har i modsætning til voldgiftskendelser præjudikatsværdi. Appelbehandling er karakteriseret ved, at der deltager flere personer, og det vil stride mod den almindelige forståelse af appelbegrebet med kun én person til at afgøre en ankesag.

Det har desuden været anført, at hvis parterne i en civil sag ønsker en hurtigere afgørelse, kan de aftale voldgift. Domstolssystemet bør ikke tilbyde en procesform, der kan opfattes som en discountløsning, uanset om parterne er enige, da det kan skade tilliden til domstolene i bred forstand. Det vil være bedre at afskære ankeadgangen i sager, der efter deres karakter ikke påkalder sig den grundige behandling, som en landsretsbehandling er udtryk for.

På denne baggrund kan udvalget konstatere, at forslaget rejser grundlæggende spørgsmål om indretningen af appelordningen, som i givet fald bør overvejes nærmere, før der tages stilling til forslaget. De økonomiske konsekvenser vil i den forbindelse skulle afklares.

3. Udvalget har overvejet et forslag om, at der skal kunne deltage færre end tre landsdommere i den endelige materielle afgørelse af en sag.

Det vil reducere landsrettens ressourceforbrug pr. sag i et vist omfang, hvis en udvalgt mængde af sager afgøres med én eller to landsdommer i stedet for tre. Ressourceforbruget vil dog ikke blive reduceret til en eller to tredjedele. Dette skyldes, at de tre landsdommere, som afgør en sag, i dag samarbejder om sagens afgørelse, bl.a. sådan at en af dommerne skriver det første udkast til dom eller kendelse, og sådan at retsformanden under hovedforhandlingen koncentrerer sig om at lede forhandlingerne, mens de øvrige dommere bl.a. tager notater. Opgaven med at skrive dommen eller kendelsen formindskes desuden ikke, fordi sagen afgøres med én eller to dommere i stedet for tre.

Udvalget finder, at det i hvert fald bør være udelukket at nedsætte antallet af medvirkende landsdommere i civile retssager i 1. instans og i nævningesager.

Med den kompetencefordeling mellem byretten og landsretten i civile sager, som blev gennemført i 2007 og yderligere præciseret i 2014, kan en civil sag kun behandles i landsretten i 1. instans, hvis sagen har principiel karakter og har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt. Det vil stå i modstrid med den plads, som landsretten herefter har i den samlede instansordning, hvis en civil sag i 1. instans skulle kunne afgøres af én eller to landsdommere.

Nævninger medvirker i de alvorligste straffesager, som har afgørende betydning for tiltalte og andre involverede personer, og nævninger medvirker kun i landsretten, når anken omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes

skyld. Sagen vil i byretten være afgjort med tre dommere, og der skal gennemføres en fuldstændig ny hovedforhandling i landsretten med fuld prøvelse af sagens beviser. Der bør på den baggrund stadig altid medvirke tre landsdommere i nævningesager.

Spørgsmålet om antallet af medvirkende landsdommere i appelsager hænger sammen med reglerne om appel. Når der skal tage stilling til, hvor mange landsdommere der skal deltage i afgørelsen af en appelsag, er det således væsentligt, hvilke sager der kan appelleres til landsretten.

I dag kan en part f.eks. frit anke en dom i en civil sag til landsretten, hvis anken angår mere end 20.000 kr.²² Landsretten kan dog afvise at behandle en civil ankesag, hvis der ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten, og sagen ikke er af principiel karakter.²³

I dag kan en tiltalt, der har givet møde i byretten, desuden frit anke en dom i en straffesag til landsretten, hvis tiltalte er idømt en bøde på over 6.000 kr. eller betinget eller ubetinget førerretsfrakendelse.²⁴

Kære i civile retssager kræver som udgangspunkt Procesbevillingsnævnets tilladelse,²⁵ mens der i straffesager er en noget videre adgang til at kære.²⁶ En part kan også frit kære afgørelser i fogedsager med undtagelse af afgørelser om udlæg eller sagsomkostninger på højst 20.000 kr.²⁷

Efter udvalgets opfattelse er det et vigtigt led i det toinstanssystem, som er udgangspunktet i retsplejen, at når en sag appelleres og prøves på ny i 2. instans, bør sagsbehandlingen i appelinstansen i særlig grad være indrettet på en grundig prøvelse for at sikre, at det, der i langt de fleste tilfælde vil være den endelige afgørelse, er rigtig og fremstår med stor legitimitet for parterne.

Efter udvalgets opfattelse er dette et stærkt argument for, at der skal deltage mere end én landsdommer i den endelige materielle afgørelse af en appelsag i landsretten.

---

²² Retsplejelovens § 368, stk. 1.

²³ Retsplejelovens § 368 a.

²⁴ Retsplejelovens § 902.

²⁵ Retsplejelovens § 389 a.

²⁶ Retsplejelovens § 968.

²⁷ Retsplejelovens §§ 584 og 584 a.

Det har i udvalgets drøftelser på den ene side været anført, at hvis det kan konstateres, at landsdommerne i dag anvender uhensigtsmæssigt meget tid på appelsager af meget lille betydning, eksempelvis visse bødesager, sager om førerretsfrakendelse, små civile sager eller kæresager, vil det være bedre at begrænse den fri appeladgang i sådanne sager. På den måde undgås det, at en dybtgående behandling med tre landsdommere står i misforhold til sagens betydning, uden at der indføres en mindre grundig appelbehandling i sager af mindre betydning.

Det har endvidere været anført, at det vil være meget vanskeligt blandt de sager, hvor landsretten træffer en materiel afgørelse, at udskille sager, som har så lille betydning, at det ville kunne være forsvarligt, at de blev afgjort af én landsdommer. Hvis man indførte en mulighed for at afgøre en sag med færre landsdommere, ville landsretterne derfor skulle bruge betydelige ressourcer på at udvælge egnede sager.

Det har desuden været anført, at den ressourcebesparelse, der ville være forbundet med at afgøre et mindre antal appelsager med én eller to landsdommere, ikke ville stå mål med den potentielle negative virkning for tilliden i bred forstand til domstolene. Desuden vil det generelt være uhensigtsmæssigt at lade en afgørelse træffes af to landsdommere, da det skaber udfordringer i tilfælde af uenighed. Som nævnt ovenfor består de fleste landsretsafdelinger i praksis af to udnævnte landsdommere og en konstitueret landsdommer, som er under bedømmelse af egnetheden som dommer. En ordning med to landsdommere ville derfor også give problemer i forhold til bedømmelsen af de konstituerede landsdommere.

Det har på den anden side været anført, at en afgørelse med to landsdommere stadig ville være udtryk for en kollegial behandling. Der ville stadig være mulighed for flere personers juridiske perspektiv på sagen og den deraf følgende grundige behandling af sagens problemstillinger. Den gældende regel om, at det for tiltalte gunstigste resultat gælder ved stemmelighed, vil uden problemer kunne anvendes i straffesager med to landsdommere.

Det har endvidere været anført, at det bør afhænge af en politisk vurdering, om der ønskes en mere effektiv udnyttelse af domstolenes ressourcer i sager, hvor medvirken af to i stedet for tre landsdommere er en mulighed, der ikke i betydeligt omfang bryder med udgangspunktet om behandling med tre landsdommere. En afgørelse af straffesager i landsretten med to landsdommere i mindre straffesager om f.eks. værtshusvold, brugstyveri af motorkøretøj og groft hærværk kan ikke forventes at påvirke tilliden til domstolene

negativt. Der vil desuden ved lov kunne fastlægges et klart udgangspunkt for, hvilke sager der behandles med to landsdommere, så ordningen ikke vil kræve betydelige ressourcer at administrere.

Samlet set fraråder udvalget, at der i den endelige materielle afgørelse af en sag deltager færre end tre landsdommere.

Udvalget bemærker, at hvis der på trods af det anførte er et politisk ønske om, at en sag skal kunne afgøres af færre end tre landsdommere, vil der være behov for at udarbejde nogle konkrete modeller herfor med henblik på at kunne estimere de økonomiske konsekvenser.

4. De økonomiske konsekvenser af tiltagene er opsummeret nedenfor, *jf. tabel 1.*

Tabel 1 Potentiale ved implementering af tiltag		
<i>Mio. kr.</i>	Årligt potentiale, Implementeringsfuldt indfaset omkostninger	
I alt	-	-
1. Præcisering af, at én landsdommer kan træffe afgørelse om at afvise en sag under sagens forberedelse, herunder om at afvise en kæresag	-	-
2. Parterne i en civil ankesag skal kunne aftale, at sagen kan afgøres af én landsdommer, hvis sagens karakter eller betydning ikke nødvendiggør, at der deltager tre landsdommere i sagens afgørelse.	-	-
3. Der skal kunne deltage færre end tre landsdommere i den endelige materielle afgørelse af en sag.	-	-

Anm.: Potentialeberegningerne tager udgangspunkt i relevante opgørelser for 2019, idet domstolenes aktiviteter, antal af sager mv. i 2020 og 2021 vurderes at have været påvirket covid-19.

Kilde: Justitsministeriet på baggrund af data fra Domstolsstyrelsen.

Det bemærkes, at der udestår konsolidering af de økonomiske konsekvenser. Der vil derfor blive foretaget justeringer i skønnet for potentialet ved implementering af tiltagene.